

Yttrande över SOU 2015:35, Service i glesbygd. Ert dnr N2015-2989-HL.

Sammanfattning

Förslaget till förordning om stöd till försäljningsställen för dagligvaror i särskilt utsatta områden tillstyrks.

Utredningens analyser, överväganden och förslag ligger väl i linje med länets erfarenheter och behov. Länsstyrelsen Västernorrland instämmer därför i allt väsentligt i redovisade synpunkter och överväganden. Länsstyrelsen vill däremot att förslaget ändras inom ett antal områden för att förenkla för kommuner och försäljningsställen.

Synpunkter och kommentarer

Kapitel 1 Förslag till förordning om stöd till försäljningsställen för dagligvaror i särskilt sårbara och utsatta områden.

Förslaget till förordning tillstyrks. Här nedan lämnas kommentarer till de överväganden och synpunkter som redovisas i betänkandet.

Kapitel 4 Lanthandeln - en mötesplats och ett nav för service

Utredningen beskriver e-handels utveckling och betonar att e-handeln bör ses som en möjlighet snarare än som ett hot. Vi instämmer i denna beskrivning. Det är viktigt att de som driver gles- eller landsbygdsbutiker både är öppna för e-handels möjligheter och att de också ges stöd och förutsättningar att utveckla egna koncept för e-handel.

Kapitel 6 Arbetet med tillgänglighet till kommersiell service

Kommunerna har en avgörande roll i arbetet med service i glesbygd. Utredningen beskriver i avsnitt 6.3.7 vikten av att kommunerna har en plan

för varuförsörjningen. Motsvarande krav finns också i § 6 i förslaget till förordning.

För närvarande finns ingen enhetlig bild av hur planen ska utformas eller vilka uppgifter som är nödvändiga för att behovet av stöd ska kunna bedömas. Vår uppfattning är att kravet på kommunens medverkan kan säkerställas på andra sätt än genom att upprätta en plan för varuförsörjningen. Översiktsplaner och andra kommunala planeringsunderlag innehåller i regel tillräcklig information. Dessutom har många kommuner egna landsbygdsprogram eller liknande planer. Dokument av detta slag, som varit föremål för remissbehandling och samråd enligt kommunal lagstiftning, bör likställas med planer för varuförsörjning. Vår erfarenhet är att kommunens aktiva medverkan i att utforma fungerande servicelösningar är mer värd än formella planeringsdokument.

Det måste också beaktas att antalet serviceorter av glesbygdskaraktär är väldigt lågt i de flesta kommuner i Västernorrlands län. I vissa kommuner finns bara en enda sådan ort. Kravet på att upprätta en plan för varuförsörjningen kan i kommuner med endast ett fåtal serviceorter i glesbygd uppfattas som en onödig administrativ börda.

Kommunernas avgörande roll för servicelösningar i glesbygd betonas i avsnitt 6.4. Tillväxtverket har i särskild ordning fått uppdraget att inom ramen för Landsbygdsprogrammet utforma ett stöd till glesbygdskommuner som vill utveckla servicelösningar. Vi delar, som tidigare framhållits, uppfattningen om att ett stöd till kommunerna har hög prioritet och att erfarenheterna från tidigare genomförda program bör tas tillvara. Projektstöd genom Landsbygdsprogrammet kan vara värdefulla men långsiktiga servicelösningar kräver ofta mer långsiktig finansiering än vad som är möjligt genom tidsbegränsade projekt. För att åstadkomma långsiktiga lösningar krävs också långsiktiga finansieringslösningar.

Länsstyrelsen Västernorrland ser gärna att resurser för finansiering av lokala servicelösningar utvecklas. En tänkbar modell för finansiering av lokala servicelösningar är att bygga vidare på det nuvarande hemsändningsbidraget för finansiering av servicepunkter. Hemsändningsbidraget finansieras genom att kommunen kan få ett stöd som motsvarar 50 procent av kostnaderna för hemsändning upp till ett visst takbelopp per hemsändningstillfälle. På motsvarande sätt skulle kommunerna kunna ges ersättning med 50 procent av kostnaderna för den uppdragsersättning de betalar till servicepunkterna.

Kapitel 8 En grundläggande nivå av kommersiell service och geografisk avgränsning

Utredningen gör en rimlig definition av vad som är att betrakta som grundläggande kommersiell service. Tillväxtanalys modell för indexerad

tillgänglighet används för att definiera var vilka områden som är att betrakta som särskilt sårbara och utsatta. Stöd ska enligt förslaget kunna beviljas till butiker i områden med låg eller mycket låg tillgänglighet enligt Tillväxtanalys modell, samt i vissa fall även till butiker i områden med mellan-tillgänglighet.

Vi vill betona vikten av att Länsstyrelserna ges möjlighet att avgöra vilka butiker i områden med mellan-tillgänglighet som ska kunna få tillgång till stödet. Ett av skälen för detta är att Tillväxtanalys modell, som i huvudsak ger en korrekt bild av tillgängligheten, har vissa begränsningar som ibland leder till en missvisande bild av tillgången till service. Kommunerna har tillsammans med Länsstyrelsen en helhetsbild av servicebehoven i glesbygd och kännedom om förutsättningarna för att bedriva kommersiell service. För att stödet ska riktas till rätt orter och butiker måste Tillväxtanalys tillgänglighetsklassificering kompletteras med lokal eller regional information om behoven av service och tillgången till service.

Kapitel 9 Beräkningen av stödet

Resonemang och överväganden rörande stödberäkningen är bra. Vi instämmer i de synpunkter som framförs av HUI om behovet av indexering av stödet så att det följer pris- eller löneutvecklingen. Stödet ska enligt utredningen beräknas med ledning av omsättningen i försäljningen av dagligvaror. Med tanke på att många glesbygdsbutiker bedriver flera olika verksamheter, exempelvis drivmedelsförsäljning och caféörelse, är det viktigt med tydliga regler för vad som ska anses ingå i butikens omsättning av försäljningen av dagligvaror.

Kapitel 10 Utredningens överväganden och förslag

Överväganden och förslag tillstyrks i huvudsak. Om förslagen genomförs tillkommer ännu ett stöd som syftar till att förbättra eller behålla servicen i glesbygd och landsbygd. Sedan tidigare finns stöd enligt förordningen om stöd till kommersiell service, stöd till investering i service inom det kommande landsbygdsprogrammet samt stödet till tillhandahållare av grundläggande betaltjänster. Stöden regleras i olika regelverk och ansvaret för stöden är fördelat på olika myndigheter. De stödbelopp som kan betalas ut till enskilda servicegivare och kommuner är förhållandevis låga. Det skulle förenkla administrationen för både stödmottagare och berörda myndigheter om stöden samordnades både vad gäller ansvariga myndigheter och kriterier för de olika stödformerna.

I utredningen behandlas utvecklingen inom bland annat apoteks- och postsektorerna. För att trygga tillgången till postservice i glesbygd föreslår utredningen initiering av regionala utvecklingsprojekt. Fortsatt avfolkning är att vänta inom många glesbygdsområden. Postdistributionsföretagen

kommer sannolikt att fortsätta sitt arbete för att minska sina kostnader. Detta kan leda till en långsiktig försämring av postservicen. De insatser som kan genomföra i projektform kommer därför att behöva kompletteras med mer långsiktiga finansieringslösningar.

I detta ärende har Sten-Olov Altin beslutat. Ivar Hallin har varit föredragande. I handläggningen av ärendet har även Jessica Berglund och Daniel Gustafsson medverkat. Företrädare för Ånge Kommun och Örnsköldsviks Kommun har deltagit i beredningen av ärendet.

Sten-Olov Altin
Länsråd

Ivar Hallin
Enheten för Regional utveckling
Telefon 0611-34 90 58